

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

**Всеукраїнська науково-практична конференція
«Сучасні тенденції та розвиток соціально-
економічних систем»**

*в межах реалізації проєкту Erasmus+ Jean Monnet Module
«Інституційні трансформації фінансової системи в епоху
цифрової економіки: досвід ЄС для України»
(Грантова Угода № 101127532).*

29 квітня 2026 р.
м. Харків

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

Всеукраїнська науково-практична конференція

«Сучасні тенденції та розвиток соціально- економічних систем»

*в межах реалізації проєкту Erasmus+ Jean Monnet Module
«Інституційні трансформації фінансової системи в епоху
цифрової економіки: досвід ЄС для України»
(Грантова Угода № 101127532).*

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні тенденції та розвиток соціально-економічних систем»: (в межах реалізації проєкту Erasmus+ Jean Monnet Module «Інституційні трансформації фінансової системи в епоху цифрової економіки: досвід ЄС для України» (Грантова Угода № 101127532): тези доповідей, 29 травня 2026 р. – Харків: Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, 2026.

Наведені тези пленарних та секційних доповідей за теоретичними та практичними результатами наукових досліджень і розробок. Представлені результати теоретичних і практичних досліджень у галузі економіки, управління, підприємництва, готельно-ресторанного та туристичного бізнесу, публічного управління, фінансової системи та облікових практик, а також правничих наук.

Відповідальний за випуск:
Власенко Т. А.

Роботи надруковані з авторських оригіналів, що надані оргкомітету, за авторської редакції.

Електронний варіант матеріалів конференції доступний на сайті конференції:
<http://www.kafepm.hneu.edu.ua/>

<i>Gavkalova Nataliia, Kunitsyn Oleh</i>	248
EUROPEAN DIGITAL INNOVATION HUBS AS POTENTIAL DRIVERS FOR THE CIRCULAR ECONOMY	
<i>Галайда Ярослав Дмитрович</i>	250
ПРОФЕСІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОДОЛАННЯ КАДРОВОГО ДЕФЦИТУ В УКРАЇНІ	
<i>Єршова Наталя Юріївна, Портна Оксана Валентинівна, Хорошко Олег Владиславович</i>	252
МЕХАНІЗМИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РЕЗІЛЬЄНТНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ	
<i>Жорник Валентина Олександрівна</i>	254
ЄДИНИЙ ПОРТАЛ ПОВІДОМЛЕНЬ ВИКРИВАЧІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЦИФРОВІЗАЦІЇ АНТИКОРУПЦІЙНИХ МЕХАНІЗМІВ У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ	
<i>Кукса Валентина Михайлівна</i>	256
КОРПОРАТИВНА КУЛЬТУРА ЯК ЕЛЕМЕНТ СИСТЕМИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВА	
<i>Луговий Богдан Владиславович, Андрієнко Анна Денисівна</i>	259
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ ДЛЯ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	
<i>Лугова Вікторія Миколаївна, Гапонов Максим Олександрович</i>	261
ДЕМОГРАФІЧНА СИТУАЦІЯ В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ ВІЙНИ ТА СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ВІДНОВЛЕННЯ	
<i>Мамедлі Абрах</i>	264
ІНВЕСТИЦІЙНИЙ РЕСУРС ЕКОНОМІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ФРАГМЕНТАЦІЇ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ	
<i>Молодецький Геннадій Геннадійович, Луговий Богдан Владиславович</i>	266
ЦИФРОВІ ІННОВАЦІЇ У ПРОФЕСІЙНОМУ НАВЧАННІ ЯК ОСНОВА АДАПТАЦІЇ РИНКУ ПРАЦІ ДО НОВИХ ВИКЛИКІВ	
<i>Пільціков Ілля Сергійович</i>	269
ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ ТРАНСФОРМАЦІЄЮ ТА РОЗВИТКОМ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ: ТРЕТЯ МІСІЯ УНІВЕРСИТЕТІВ, НАСЕ-2.1 UA ТА ПРІОРИТЕТИ UKRAINE FACILITY	
<i>Романовська Юлія Анатоліївна</i>	270
РИЗИКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ГРОМАД В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	
<i>Сиромолот Едуард Анатолійович</i>	272
ОЦІНКА ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВПЛИВУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ОНОВЛЕННЯ ПОЛІТИКИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	

ПРОФЕСІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОДОЛАННЯ КАДРОВОГО ДЕФІЦИТУ В УКРАЇНІ

Галайда Ярослав Дмитрович, здобувач 1 курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, halaida.yaroslav@hneu.net

У сучасних умовах трансформації ринку праці, цифровізації економіки та посилення вимог до професійних компетентностей працівників особливого значення набуває система професійного навчання населення. Одним із ключових суб'єктів реалізації державної політики у сфері зайнятості та професійного розвитку громадян є Державна служба зайнятості України [1]. Її діяльність спрямована не лише на сприяння працевлаштуванню безробітних, а й на формування конкурентоспроможного людського капіталу шляхом організації професійного навчання, перепідготовки та підвищення кваліфікації населення. Роль Державної служби зайнятості у системі професійного навчання посилюється в умовах воєнного стану та структурних змін в економіці України. Значна частина населення втратила роботу через релокацію підприємств, руйнування виробничої інфраструктури та скорочення економічної активності. У таких умовах професійне навчання стає важливим інструментом адаптації населення до нових умов ринку праці, а також засобом зменшення безробіття та соціальної напруги.

Статистичні дані свідчать про поступове відновлення українського ринку праці, однак водночас підтверджують наявність суттєвих структурних дисбалансів. За даними Державної служби зайнятості, кількість зареєстрованих безробітних у 2022 році становила 867,6 тис. осіб, у 2023 році – 483,2 тис. осіб, а у 2024 році – 96,1 тис. осіб. Одночасно спостерігається зростання кількості вакансій: якщо у 2022 році роботодавці пропонували близько 25 тис. вакансій, то у 2024 році цей показник зріс до 40,2 тис., що підтверджує зростання попиту на робочу силу [1].

Сучасний ринок праці характеризується гострим дефіцитом кваліфікованих кадрів. Найбільший попит роботодавців припадає на кваліфікованих робітників з інструментом, працівників з обслуговування устаткування, фахівців технічних спеціальностей та працівників сфери послуг. Зокрема, станом на 2025 рік кількість вакансій для кваліфікованих робітників з інструментом становила понад 10,2 тис., тоді як кількість шукачів роботи за цією категорією – близько 9,3 тис. осіб. У сфері торгівлі та послуг спостерігається протилежна ситуація: за наявності 7,4 тис. вакансій кількість претендентів перевищувала 27,5 тис. осіб [2]. Це свідчить про суттєву невідповідність між структурою попиту та пропозиції робочої сили й актуалізує необхідність розвитку системи професійного навчання та перекваліфікації населення.

Низку важливих функцій у сфері професійного навчання виконує Державна служба зайнятості. Насамперед вона здійснює моніторинг потреб ринку праці та визначає професії, які мають найбільший попит серед роботодавців. На основі такого аналізу формуються програми професійної підготовки та перепідготовки безробітних осіб. Важливим напрямом діяльності служби зайнятості є організація професійного навчання безробітних у центрах професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості. Такі центри функціонують у різних регіонах України та забезпечують підготовку кадрів за робітничими професіями, що користуються попитом на ринку праці. Навчання здійснюється у формі первинної професійної підготовки, перепідготовки або підвищення кваліфікації. Найбільш популярними напрямками навчання стали психологія, підприємництво, бізнес-планування, керування безпілотними літальними апаратами та цифрові технології (рис. 1).

За офіційними даними, у 2022 році професійне навчання через службу зайнятості пройшли 46,6 тис. осіб, а у 2023 році – 32,9 тис. осіб. Незважаючи на скорочення кількості слухачів через воєнні дії та міграцію населення, система професійного навчання продовжує

функціонувати й адаптуватися до сучасних викликів.

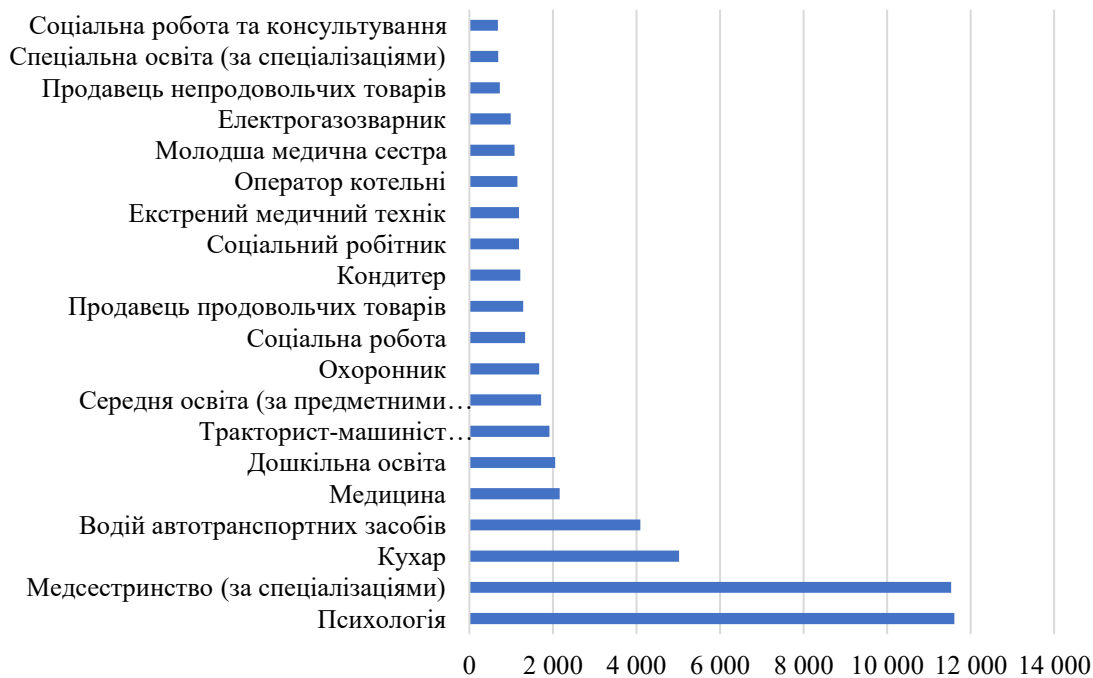

Рис. 1. Найбільш популярні напрями навчання від Державної служби зайнятості у 2025 році [4]

Крім традиційних форм навчання, активно впроваджуються дистанційні технології, онлайн-курси та цифрові освітні платформи, що особливо актуально в умовах воєнного стану й розвитку цифрової економіки. Значна увага приділяється також навчанню внутрішньо переміщених осіб, ветеранів війни, молоді та громадян передпенсійного віку, які потребують професійної адаптації й підтримки.

Одним із сучасних інструментів підтримки професійного навчання є ваучери на навчання, які надаються окремим категоріям громадян для здобуття нової професії або підвищення кваліфікації. Такий механізм сприяє розвитку концепції безперервного навчання та дозволяє працівникам адаптуватися до швидких змін на ринку праці [4].

Разом із тим, система професійного навчання, що реалізується Державною службою зайнятості, потребує подальшого вдосконалення. Серед основних проблем можна виокремити недостатній рівень фінансування освітніх програм, невідповідність окремих навчальних курсів сучасним потребам роботодавців, недостатню цифровізацію освітнього процесу та низький рівень мотивації населення до професійного розвитку. Важливим напрямом удосконалення є посилення співпраці між службою зайнятості, закладами освіти та бізнесом для формування практикоорієнтованих програм навчання відповідно до потреб економіки.

Отже, Державна служба зайнятості відіграє важливу роль у системі професійного навчання населення та забезпеченні ефективної зайнятості. Її діяльність сприяє розвитку людського капіталу, підвищенню конкурентоспроможності працівників, адаптації населення до змін на ринку праці та зменшенню рівня безробіття. У сучасних умовах модернізація системи професійного навчання, впровадження інноваційних освітніх технологій та розвиток безперервного навчання є необхідними умовами соціально-економічного розвитку України.

Перелік використаних джерел.

1. Державна служба зайнятості. URL : <https://www.dcz.gov.ua/stat>
2. Ринок праці: тренди, які ми бачимо першими. Дані аналітичного дослідження OLX Робота та ЕВА. https://eba.com.ua/wp-content/uploads/2025/07/OLX_HRWS_02.07.pdf
3. Професійне навчання безробітних від служби зайнятості. URL :

<https://svgr.gov.ua/news/1684819535/>

4. Сучасні та актуальні форми професійного навчання зареєстрованих безробітних.
Режим доступу: <https://www.dcz.gov.ua/publikaciya/suchasni-ta-aktualni-formy-profesiynogo-navchannya-zareyestrovanyh-bezrobitnyh>

УДК 005.21:005.334

МЕХАНІЗМИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РЕЗІЛЬЄНТНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Єршова Наталя Юріївна, доктор економічних наук, професор, професорка кафедри обліку та фінансів, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», м. Харків, iershova.ny@gmail.com

Портна Оксана Валентинівна, доктор економічних наук, професор, професорка кафедри управління та адміністрування Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, o.v.portna@gmail.com

Хорошко Олег Владиславович, доктор філософії з менеджменту, старший викладач кафедри маркетингу, менеджменту та підприємництва Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, Харків, khoroshko@gmail.com

У сучасних умовах гіпердинамічного та поліструктурного середовища функціонування підприємств критичної інфраструктури (ПКІ) набуває ознак підвищеної системної вразливості. Поєднання економічної турбулентності, кіберзагроз, геополітичних шоків та технологічних трансформацій формує нову парадигму управління, у межах якої ключовим імперативом є забезпечення організаційної та функціональної стійкості (resilience) [1-4]. У міждисциплінарному вимірі концепт resilience інтегрує підходи теорії складних адаптивних систем, ризик-менеджменту, кібернетики управління та стратегічного менеджменту. Це дозволяє розглядати підприємство критичної інфраструктури не як статичну ієрархічну структуру, а як динамічну відкриту систему, здатну до саморегуляції, адаптації та трансформації під впливом зовнішніх і внутрішніх дестабілізуючих факторів.

Стратегічне управління стійкістю в даному контексті виступає як багаторівневий механізм, що забезпечує здатність організації не лише протидіяти шокам, але й відновлюватися та еволюціонувати після їх впливу. Його архітектоніка базується на інтеграції аналітичного, превентивного та адаптаційно-трансформаційного контурів управління.

Аналітичний контур передбачає ідентифікацію критичних точок у функціонуванні підприємства, оцінювання ризиків та моделювання сценаріїв розвитку подій із використанням інструментів системного аналізу та data-driven підходів. Методологічно аналітичний контур спирається на інструментарій системного та когнітивного аналізу, сценарного моделювання, а також data-driven та evidence-based підходів до прийняття управлінських рішень. Використання великих масивів даних, предиктивної аналітики та цифрових двійників дозволяє не лише описувати поточний стан системи, але й реконструювати можливі траєкторії її розвитку в умовах різних конфігурацій ризиків. Таким чином формується багатовимірна аналітична картина, що забезпечує стратегічну проактивність управління.

Превентивний контур орієнтований на формування механізмів раннього попередження, диверсифікацію ресурсних потоків та мінімізацію потенційних втрат [5, 6]. Превентивний контур, у свою чергу, виконує функцію випереджального регулятора системної стабільності. Його ключова логіка полягає у переході від реактивного до випереджального типу управління, де основний акцент зміщується на запобігання реалізації ризиків ще до моменту їх критичної актуалізації. У межах цього контуру формується архітектура раннього попередження, яка інтегрує індикатори ризику, тригерні механізми та системи оперативного сигналізування щодо потенційних дестабілізаційних процесів.